

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติด ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน
ผู้วิจัย	: พระกาญจนะ ฐมฺมโร (ศรีทรงเมือง)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระครูภาวนาโพธิคุณ พธ.บ. (ศาสนา), M.A., (Phil.), M.A., (Pol.), M.Phil., Ph.D. (Phil). : ดร. ประยูร แสงใส ปธ.๔, พ.ม., พธ.บ. (สังคมศึกษา), M.A.in Ed, P.G.DIP IN JOURNALISM, Ph.D.(Ed.) : ผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ ปธ.๑, พ.ม., พธ.บ. (ปรัชญา), M.A. (Bud), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
วันที่สำเร็จการศึกษา	: ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบันมีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในสังคมไทยในปัจจุบัน ๒) เพื่อศึกษาวิธีการแก้ปัญหายาเสพติดของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรทางพระพุทธศาสนา ๓) เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมไปใช้ในการแก้ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์โดยนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลจากการวิจัยพบว่า ยาเสพติดชนิดต่างๆ เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอีน กัญชา ยาไอ เป็นต้น ยังคงแพร่กระจายอยู่ในสังคมปัจจุบัน ผู้เสพยาเสพติดจะมีตั้งแต่เยาวชนจนถึงผู้สูงอายุและมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งสามารถ สังเกตผู้ติดยาเสพติดได้จากการมีสุขภาพที่ทรุดโทรม อารมณ์ฉุนเฉียว สวมแว่น สวมเสื้อแขนยาว มีเพื่อนแปลกหน้า มีלבลมคมใน ขโมยสิ่งของ หากเป็นนักเรียนจะขอเงินผู้ปกครองเพิ่มขึ้น และมีผลการเรียนที่ต่ำลง สาเหตุมาจากการเข้าไปคลุกคลีกับกลุ่มผู้เสพยาเสพติด มีสภาพอารมณ์และจิตใจที่อ่อนไหวง่าย ถูกเพื่อนชักชวนและมีสภาพแวดล้อมรอบข้างที่ไม่ดี ส่วนแนวโน้มการแพร่กระจายยาเสพติดจะยังไม่ผ่อนคลายลง ทั้งนี้เพราะกระแส“วัตถุนิยมและบริโภคนิยม” ยังแพร่ระบาดกลายเป็น“ค่านิยม” สำคัญของสังคมไทยจนถึงทุกวันนี้

หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรทางพระพุทธศาสนา ได้มีวิธีการแก้ปัญหายาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ โดยภาครัฐ ได้กำหนดกรอบแนวทางการแก้ปัญหา ด้วยการเฝ้าระวังสารตั้งต้นเป็นวัตถุดิบในการผลิตยาเสพติด สกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน ป้องปรามไม่ให้กระทำผิด การบำบัดยา มีความเด็ดขาดภายใต้กรอบกฎหมาย ภาคเอกชนได้ใช้วิธีการลดความต้องการยาเสพติดด้วย ๓ วิธีการคือ วิธีการทางกฎหมาย วิธีการทางสุขภาพอนามัยและวิธีการทางสังคม และองค์กรทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงวิธีแก้ปัญหายาเสพติดด้วยการปลูกจิตสำนึก คือ มองกว้าง คิดไกลและใฝ่สูง

ส่วนการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย นั้นเริ่มต้นด้วยพัฒนากายตามหลักของศีล ซึ่งจะช่วยให้เป็นคนรู้ระเบียบชีวิตของตนเอง รู้จักการอยู่ร่วมกับคนอื่นด้วยการไม่เบียดเบียน ไม่ทำความเดือดร้อน ประพฤติสิ่งที่ประ โยชน์เกื้อกูล มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความขยันหมั่นเพียรอบรมกาย เป็นคนมีอาชาระงามการพัฒนาจิตใจ ด้วยการเฝ้าระวังความโลภ ความโกรธ ความหลงไหลได้ปลื้มกับคำเชิญชวนของเพื่อนหรือคนที่คุ้นเคยให้ไปมีชีวิตร่วมอยู่กับยาเสพติด จนเป็นคนมีจิตใจเข้มแข็ง มั่งคั่ง ไม่หวั่นไหว และการพัฒนาปัญญาได้แก่ การรู้เท่าทันคำพูดชักชวนเชิญชวนให้เสพยาเสพติด ตลอดทั้งธรรมเนียมต่างๆ ที่มากระทบ และเมื่อนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้แล้วผลคือ เยาวชนและคนในชุมชนมองเห็นโทษของการติดยาเสพติด และคุณของการไม่ติดยาเสพติด รู้จักแยกแยะการคบเพื่อนตามหลักมิตรแท้ มิตรเทียม มีสติสัมปชัญญะคือระลึกได้และตื่นตัวรู้ตัวทั่วพร้อมทั้งกับสิ่งมากระทบ และมีความจริงใจที่จะลดละและเลิกการเสพยาเสพติดตลอดไป

Thesis Title : The Application of Buddha-dhamma for Solving Drug-Problem
In the Present Thai Society

Researcher : Phra Kanchana Dhammadharo (Srisongmueang)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committees

: Phrakrubhavanabodhikun B.A., M.A. (Phill.), M.A. (Pol.Sc.),
M.Phill., Ph.D. (Phil.)

: Dr. Prayoon Saengsai (Pali IV , B.A., M.A. (Ed.), P.G. Dip.
(Journalism), Ph.D.) (ED.)

: Assist. Prof. Dr. Sowit Bamrungphak, Pali VII, B.A. (Phil.),
M.A. (Bud.), Ph.D. (Bud.)

Date of Graduation : 15 December 2012

ABSTRACT

The Application of Buddha-dhamma for Solving Drug-Problem in the Present Thai Society had three main purposes: (1) to study a situation of the drug problem in the recent Thai Society, (2) to study ways of the drug problem produced by the government, private companies, and the Buddhist organizations, and (3) to study analytically Buddha-dhamma applied to the drug problem in Thai Society produced by the responsible organizations. Thai was a qualitative research to collect all data from the related document and interview in the form of the analytical and descriptive researcher.

A result of this study was found that many types of drugs such as opium, morphine, heroine, hashish, and E (ecstasy) were still spread over the recent Thai societies. The drug addicts were in every age: children, youths, and adults. A number of the drug addict increased in every year. The characteristics of the drug addicts were broken-down, angry, with wearing the glass and the sweater, having immoral friends, and stealing. If they were a student, they requested more money and had a worse result of examination. A main result of this problem came from getting the association with the drug addicts, being sentimental about the friends' persuasion, and living in bad environment. A number of the drugs were increasing because there were materialism and consumerism that became a fashion in Thai societies until the present time.

Many governmental, private, and Buddhist organizations had many ways to resolve the drug problems. The governmental organizations resolved the drug problems by looking the lookout for the reactant to produce the drug, preventing it along the boundary, suppressing it, curing the addict, and determining the punishment by means of the law. The private organizations used three ways to decrease the want of drugs: legal, healthy and social ways. Finally, the Buddhist organizations resolved the drug problems by instructing people to look out the drugs, consider reasonably the association with persons, and be ambitious in moral development.

The applied Buddha-dhamma to the drug problems in Thai societies started with observing five precepts that helped people to live legally and harmoniously without danger, to behave morally, and to be responsible for their duties with physical development. The mental development was done with looking out the greed, anger and delusion as a main factor to be rapturous with the friend's persuasion, and living without the drug by means of the strong and emotional stability. Finally, the development of wisdom was to be aware of the friend's persuasion to take the drug through many affecting factors. When Buddha-dhamma was applied to the life development, the youths and people in the communities were aware of the harm of the drug and benefits of living without the drugs, considered reasonably to take someone as a friend, were conscious of the affecting factors with reducing a number of the taken drugs, and lived without the drugs for ever.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความมีเมตตาธรรมจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์โดยเฉพาะ พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ประยูร แสงใส และ ผศ.ดร. โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ดูแลเอาใจใส่ คอยตรวจสอบความถูกต้องทั้งเนื้อหาวิชาการและรูปแบบ ขอกราบขอบพระคุณ/เจริญพรเป็นอย่างยิ่งในความเมตตาของทุกๆ ท่าน

ขอขอบคุณและเจริญพรคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้เมตตาในการตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์ และแนะนำเพิ่มเติมให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณและเจริญพร เจ้าหน้าที่และบุคลากรห้องสมุดวิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้เอื้อเฟื้อค้ำจุน วิทยานิพนธ์ หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้อนุเคราะห์ด้วยดีมาตลอดในการค้นคว้าข้อมูล

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัย ขออุทิศความดีทั้งปวงของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้แก่บูรพาจารย์ตลอดจนท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน ขออนุโมทนา ขอบพระคุณ ผู้รู้ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา นักวิจัย ผู้ช่วยผู้วิจัย นักวิชาการ ผู้ประพันธ์ ผู้เรียบเรียง ค้ำจุนวิชาการ ตลอดจนงานวิจัยที่ผู้ศึกษาได้นำมาอ้างอิงในครั้งนี้ จนกระทั่งทำให้งานวิจัยเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พระกาญจนะ ฐมฺมโร (ศรีทรงเมือง)

๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๔ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๖ กลุ่มประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	๑๐
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย	๑๑
๑.๙ กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย	๑๒
บทที่ ๒ สภาพปัญหายาเสพติดในสังคมไทยในปัจจุบัน	๑๓
๒.๑ ความนำ	๑๓
๒.๑.๑ ความหมายของยาเสพติด	๑๔
๒.๑.๒ ประเภทของยาเสพติด	๑๖
๒.๑.๓ ยาเสพติดชนิดต่างๆ	๑๘
๒.๑.๔ สารเสพติดชนิดต่างๆ	๓๓
๒.๑.๕ การสังเกตผู้ติดยาเสพติดหรือสารเสพติด	๔๑
๒.๑.๖ สาเหตุการติดยาเสพติดหรือสารเสพติด	๔๓
๒.๑.๗ โทษของการติดยาเสพติดหรือสารเสพติด	๔๔
๒.๒ สถานการณ์ยาเสพติดในสังคมโลก	๔๖
๒.๓ สถานการณ์ยาเสพติดในสังคมไทย	๔๘

๒.๔ สภาพการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสังคมไทย	๕๐
๒.๕ ผลกระทบของยาเสพติดต่อสังคมไทยในปัจจุบัน	๕๑
๒.๖ สภาพปัญหาเสพติดในสังคมไทยในปัจจุบัน	๕๒
๒.๗ กระบวนการแก้ปัญหาเสพติด	๕๕
บทที่ ๓ วิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรทางพระพุทธศาสนา	๕๖
๓.๑ ความหมายของการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๕๖
๓.๒ วิธีการแก้ปัญหายาเสพติดของภาครัฐ	๕๗
๓.๒.๑ นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับยาเสพติด	๖๑
๓.๒.๒ รูปแบบของการควบคุมป้องกันยาเสพติด	๖๔
๓.๒.๓ มาตรการภาครัฐในการควบคุมป้องกันยาเสพติด	๖๕
๓.๒.๔ วิธีการป้องกันยาเสพติด	๖๗
๓.๒.๕ กระบวนการปราบปรามยาเสพติดตามกระบวนการยุติธรรม	๖๙
๓.๒.๖ การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	๖๙
๓.๒.๗ การจัดกิจกรรมด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	๗๑
๓.๒.๘ สรุป	๗๒
๓.๓ วิธีการแก้ปัญหายาเสพติดของภาคเอกชน	๗๒
๓.๓.๑ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๗๔
๓.๓.๒ นโยบายองค์กรเอกชนที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ	
เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๗๘
๓.๓.๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการป้องกันและรักษาผู้ติดยาเสพติด	๘๐
๓.๔ วิธีการแก้ปัญหายาเสพติดขององค์กรทางพระพุทธศาสนา	๘๓
๓.๔.๑ องค์กรทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๘๓
๓.๔.๑.๑ นโยบายมหาเถรสมาคมในฐานะ	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ	
เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๘๕
๓.๔.๑.๒ วัดในพระพุทธศาสนากับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๘๗
๓.๔.๑.๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการป้องกันและรักษาผู้ติดยาเสพติด	๘๖
๓.๕ สรุป	๘๘

บทที่ ๔ การนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย	๑๐๐
๔.๑ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย	๑๐๐
๔.๑.๑ การพัฒนาทางกาย	๑๐๐
๔.๑.๒ การพัฒนาทางใจ	๑๐๒
๔.๑.๓ การพัฒนาทางปัญญา	๑๐๔
๔.๒ การนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๑๐๖
๔.๒.๑ อายุมข ๖ กับ การแก้ไขปัญหายาเสพติด	๑๐๖
๔.๒.๒ เบญจศีล เบญจธรรม กับ การแก้ไขปัญหายาเสพติด	๑๐๙
๔.๒.๓ มิตรแท้ ๔ มิตรเทียม ๔ กับ การแก้ไขปัญหายาเสพติด	๑๑๓
๔.๒.๔ อริยสัจ ๔ กับ การแก้ปัญหายาเสพติด	๑๒๓
๔.๒.๕ สติปัฏฐาน ๔ กับ การแก้ปัญหายาเสพติด	๑๓๑
๔.๓ สรุป	๑๓๕
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๓๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๓๗
๕.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัย	๑๔๐
บรรณานุกรม	๑๔๒
ภาคผนวก	๑๔๘
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	๑๔๙
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรม/เข้าค่ายผู้นำชุมชนและเยาวชนเพื่อต่อต้านยาเสพติด	๑๕๖
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๐

คำอธิบายสัญลักษณ์ และคำย่อ

คัมภีร์ที่ใช้ในการค้นคว้านำมาอ้างอิง สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๕ อ้างอิงโดยระบุคัมภีร์ เล่มที่ ข้อที่ และหน้า เช่น สัม.(ไทย), ๑๘/๒๕๓/๖๕. หมายถึง คัมภีร์สุดตันตปิฎกสังยุตตนิกาย มหาวรรค มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๕ เล่มที่ ๑๘ ข้อที่ ๒๕๓ หน้า ๖๕.

พระวินัยปิฎก

วิ.ม.	(บาลี)	=	วินยปิฎก	มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ปา	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปัณณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถาคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ส.ส.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุตก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตุตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อญฐก	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อญฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.วิ.	(บาลี)	=	อภิธรรมปิฎก	วิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.	(ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	วิภังค์	(ภาษาไทย)

คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้คัมภีร์อรรถกถาบาลี
อักษรไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยใช้รูปแบบ ชื่อย่อคัมภีร์ ตามด้วยเล่ม(ถ้ามี) ข้อ
(ถ้ามี) / หน้า เช่น ม.ม.อ. (ไทย) ๑/๕๐/๒๒๘ หมายถึง มัชฌิมนิกาย ปัญจสุทนี มูลปณณาสก์อรรถ
กถา (ภาษาไทย) เล่ม ๑ ข้อ ๕๐ หน้า ๒๒๘

อรรถกถาพระสูตรตันตปิฎก

จุ.ชา.อ. (ไทย)	=	จุททกนิกาย	ชาดกอรรถกถา	(ภาษาไทย)
จุ.ธ.อ. (บาลี)	=	จุททกนิกาย	ธมฺมปทญฺญกถา	(ภาษาบาลี)